

FAKTORİNG İŞLEMLERİ VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

I- GİRİŞ

Factoring, tüm dünyada bankacılıktan sonra en yaygın biçimde kullanılan finansman yönetimi olarak görülmektedir. Makalemizde, özellikle KOBİ'lerin faaliyetlerinin finansmanında önemli rol oynayan factoring sisteminin tanımı, kapsamı, avantajları ve ilgili yasal düzenlemelerin neler olduğu açıklanmış ve factoring işlemlerinde muhasebe kayıtlarının nasıl olması gerektiğine ilişkin bir örneğe yer verilmiştir.

II- FAKTORİNG İŞLEMLERİNE AİT YASAL DÜZENLEMELER

Factoring şirketlerinin faaliyetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesine ilişkin ilk düzenleme 1994 tarihinde yapılmıştır. 30.9.1983 tarihli ve 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin 545 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname 27.06.1994 tarihli ve 21973 Mükerrer Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bahse konu 545 Sayılı KHK'nın 12. maddesi ile 90 Sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 11 inci maddesinden sonra gelmek üzere "II - Finansman Şirketleri ve Factoring Şirketlerinin Faaliyetleri Kuruluş ve Faaliyet Şartları" şeklinde alt bölüm başlığı eklenmiş ve 12 nci maddesi başlığı ile birlikte değiştirilerek Factoring Şirketlerinin kuruluş ve faaliyet şartları düzenlenmiştir.

Ödünç Para Verme İşleri Hakkında 30.09.1983 tarihli ve 90 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 545 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 13 üncü maddesi hükmünün verdiği yetkiye dayanarak Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanan "Factoring Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik" 21.12.1994 tarih ve 22148 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmelik daha sonra sırasıyla 1997,1998,1999 ve 2001 yılında değiştirilerek 10.10.2006 tarihine kadar yürürlükte kalmış ve yerini 10.10.2006 Tarihli ve 26315 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Finansal Kiralama, Factoring Ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik'e bırakmıştır. Yönetmelikteki bazı maddelerde 23.03.2008 tarihinde değişikliğe gidilmiştir.

Son olarak Finansal Kiralama, Factoring ve Finansman Şirketleri Kanun Taslağı hazırlanmış olup yasalasma aşamasında bulunmaktadır. Taslak metin Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu resmi web sitesinde yayınlanmaktadır.

III- FAKTORİNG TANIMI, KAPSAMI ve AVANTAJLARI

Factoring kelimesi, latince kökenli "faktor" sözcüğünden türemiştir. Faktor; bir başkası hesabına hareket eden ya da faaliyette bulunan kişiyi ifade etmektedir. Factoring, iç ve dış ticarete vadeli satış yapan firmaların, bu satışlarından doğan henüz tahsil edilememiş alacaklarını Factoring şirketine devir etmesi ve alacaklarını kısa süre içerisinde nakte dönüştürmede kullanılan finansal bir çözümdür. Bu şekilde factoringe alacaklarını devir eden firmalar daha kolay ve hızlı finansman sağlamakta, işgücü ve zaman açısından daha avantajlı konuma geçmektedir.

Türkiye’de faktoring 1980 sonrası dışa açık ekonomi politikaları ve ihracata dayalı sanayileşme stratejileriyle paralellik göstermektedir. Bir çok uluslararası yeni finansman teknikleri gibi (Leasing, Forfaiting, Franchising, risk sermayesi v.b.) faktoring de gerek dünyada gerekse bizde yasal mevzuatını zamanında oluşturamadığı için uygulamada sıkıntılar yaşanmaktadır ve sıkıntıların giderilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmaktadır.

KOBİ’lerin en önemli sorunlarından birisi de finansman sorunudur. İşte bu noktada faktoring, KOBİ’lerin finansman sorunlarına yardımcı olabilecek bir yapıdır. Faktoring işleminde üç taraf bulunmaktadır.

- Alacaklı Firma: Alacaklarını faktoring şirketine devreden firma.
- Borçlu Firma: Alacaklı firmaya borçlu olan firma.
- Faktoring Şirketi: Alacaklı firmanın alacaklarını satın alarak karşılığında peşin ödeme yapan firma.

Bir işlemin faktoring olabilmesi için aşağıdaki şartların varlığı gerekir:

- Temliğe konu olacak, ürün veya hizmetin tanımı, tutarı ve ödeme vadesi bilgilerini içeren bir fatura.
- Satış konusu ürün ise; ürünlerin satıcı tarafından alıcıya teslim edilmiş olması
- Satış konusu hizmet ise; hizmetin tamamlanmış olması
- Bu faturanın, vadesinden önce, satıcı tarafından bir faktoring şirketine temlik edilmiş olması ve faktoring hizmetlerinden en az birinden faydalanılması.

Faktoring şirketleri müşterilerine üç temel hizmet vermektedirler:

Alacak Yönetimi: Faktor, alıcıların ödememe riskini üstlenerek, satıcının vadeli satışlarından doğan alacaklarını garanti altına alır. Alacak yönetimindeki en önemli amaç, satıcının tüm cirosunu devralmak, satış kayıtlarını tutmak, işletmenin bu ağır yükünü büyük oranda hafifleterek alıcı riskini ortadan kaldırmaktır.

Tahsilât Yönetimi: Faktor, riskini üstlendiği veya üstlenmediği alacakların tahsilâtını gerçekleştirir. Bu yöntem çerçevesinde, satıcı tahsilâta ayırdığı zaman ve elemandan tasarruf ederek tahsilât takibini Faktor aracılığı ile yapar.

Nakit Yönetimi: Satıcı Faktora devrettiği vadeli alacaklarının belirli bir yüzdesini hemen nakit olarak kullanabilir. Nakit yönetimi ile işletmenin bilançoya bağlı kullanılmayan alacakları nakde dönüştürülür. Bu esnek finansman sayesinde dış kaynağa gerek kalmadan gerekli işletme sermayesi işletmenin kendi satışlarından karşılanır.

Faktoring sisteminin avantajları ve faydaları aşağıda sayılmış olup, sözkonusu avantajlar faktoring kuruluşlarının sunduğu bu 3 hizmet grubundan yararlanabilme oranı ile en üst seviyeye ulaşabilecektir.

- 1) Faktoring, nakit yönetimi hizmeti ile vadeli alacakları nakte dönüştürerek, hammaddenin peşin alınmasını ve üretim aksamamasından oluşacak maliyetlerin azalmasını, üretim verimliliği ve karlılığın da artmasını sağlamaktadır.

- 2) Faktoring hizmetleri ile sunulan alacak yönetimi uygulamalarıyla, alıcılara tanınan vade sayesinde, firmaların rekabet gücü artmakta, pazar payı genişlemekte, kalite standardı yükselmektedir.
- 3) Faktoring sistemiyle alacaklar, stoklar ve ticari borçlar azalmaktadır. Firmaların net çalışma sermayesi güçlenmesiyle bilançolar daha likit hale gelmekte, kredibilite olanağı genişlemektedir.
- 4) Tahsilat yönetimi hizmeti ile zaman ve gider tasarrufu sağlanmaktadır.
- 5) Nakit yönetimi ile nakit alış planları daha düzenli ve gerçekçi olmaktadır.
- 6) Alacak yönetimi hizmeti ile riskli firmalar daha kolay tespit edilmektedir ve satışlar daha güvenilir hale gelmektedir.

IV- FAKTORİNG İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Faktoring işlemlerine ilişkin muhasebe kayıt örneğine aşağıda yer verilmiştir;

Mal satış kaydı:

-----/-----

120 - Alıcılar	118 TL		
	600 - Yurtiçi Satışlar	100 TL	
	391 - Hesaplanan KDV	18 TL	

Alıcıdan 3 ay vadeli bir çek alınması :

-----/-----

101 - Alınan Çekler (3 ay vadeli)	118 TL		
	120 - Alıcılar (Alacaklı olunan firma)	118 TL	

Alacağın faktoring firmasına devri:

-----/-----

120 - Alıcılar (Faktoring firması)	118 TL		
	101 - Alınan Çekler (3 ay vadeli)	118 TL	

Faktoring firmasının ödeme yapması:

-----/-----

102 - Bankalar	80 TL		
	120 - Alıcılar (Faktoring firması)	80 TL	

Faiz/komisyon bedelinin yansıtılması:

-----/-----

780 - Finansman Giderleri 20 TL

120 - Alıcılar (Faktoring firması) 20 TL

V- SONUÇ

Faktoring işlemi, alacağın vadesinde takibi ve tahsili, alacağın ödenmeme riskine karşı % 100 garanti edilmesi, alacak tutarının belli bir oranda vadesinden önce ödenerek esnek finansman olanağı sağlanması şeklinde üç ayrı hizmetin bir arada sunulduğu kısa vadeli bir finansman yöntemidir. Böyle bir olanağa sahip olan işletmelerin rakiplerinden finansman anlamında bir adım daha önde olacağı düşünüldüğünde, doğru stratejiler uygulayarak büyümeye çalışan bir işletme için faktoring işlemlerinin ticari hayatta büyük bir avantaj olarak kullanılabileceği açıktır.

KAYNAKÇA

- 1) Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerine İlişkin Kanun Taslağı, BDDK
- 2) 10.10.2006 tarih ve 26315 Sayılı R.G. Finansal K. Faktoring şirketleri Kuruluş Esas. Yön.
- 3) Mahmut VURAL, Finansal Hizmetlerin Vergilendirilmesi, Active Dergisi, Ekim-Kasım 1999
- 4) www.faktoringderneği.org.tr,